

TULOSSA KEVÄÄLLÄ 2010

Puutarhataiteen ja arkkitehtuurin puut

Seminaari aiheesta:

Hoidetut puut ja muotopuut puutarhataiteen aiheina

- Kulttuurihistoriallinen katsaus puiden käyttöön rakennetussa ympäristössä – puukujista lehtimajoihin
- Muotoleikkauksien periaatteista ja menetelmistä

SÄHKÖINEN TIEDOTUS

Mikäli haluat jäsentiedotteen paperipostin sijaan pdf:nä sähköpostiisi, voit ilmoittaa siitä seuran sihteerille.

Myös joistakin tapahtumista informoiminen hoituu välillä aikataulun vuoksi parhaiten sähköpostilla. Mikäli jatkossa haluat tiedon ajankohtaisista tapahtumista sähköisesti, varmistathan, että seuran jäsenrekisterissä on käytössä oleva sähköpostiosoitteesi. Sähköpostiasi emme täytä millä tahansa postilla, vaan tiedotamme vain omista tai seuraa läheisesti koskevista tapahtumista.

Muistathan myös ilmoittaa osoitteenmuutoksesta!

Reeta Pellinen reeta.pellinen@tkk.fi

PUUTARHATAITEEN SEURA RY
SAMFUNDET FÖR
TRÄDGÅRDSKONST RF
PL 941, 00101 HELSINKI
www.gardenartsociety.fi/

Mona Schalin
(puheenjohtaja)
Gsm 040 - 532 9558
mona.schalin@welho.com

Ulla Loukkaanhuhta
(varapuheenjohtaja)
Gsm 040 - 512 0062
ulla.loukkaanhuhta@ramboll.fi

Gretel Hemgård
Gsm 040 - 572 7880
gretel.hemgard@hemgard.fi

Maunu Häyrynen
Gsm 040 - 532 9639
mauhay@utu.fi

Päivi Islander
Gsm 050 - 356 7307
paivi.islander@hel.fi

Hiroko Kivirinta
hiroko.kivirinta@gmail.com

Irma Lounatvuori
Puh 09 - 4050 9483
irma.lounatvuori@kolumbus.fi

Outi Haavisto
Gsm 040 - 7206861
outipellinen@gmail.com

Reeta Pellinen
(sihteerin)
Gsm 040 - 835 1885
reeta.pellinen@tkk.fi

Minna Piispanen
(taloudenhoitaja)
Gsm 041 - 536 6890
minna.piispanen@arkyl.com

Turun paikallisosaston
yhteyshenkilö:

Marja-Leena Niitemaa
Gsm 040 - 521 0327
marleni@tkukoulu.fi

Seuran tili:
Sampo 800017-70546167

JÄSENTIEDOTE 2 / 2009

Puutarhasuunnittelijoita
Suomen rakennustaiteen
museon kokoelmissa

Suomen rakennustaiteen museon piirustusarkisto on kaikille avoin kokoelma, joka sisältää tunnettujen suomalaisten maisema-arkkitehtien piirustuksia. Kokoelmiin voi tutustua Rakennustaiteen museon tiloissa Helsingissä arkiston aukioloaikoina. Suunnitelmia tiedustellessa on hyvä huomioida, onko kyseinen kokoelma järjestetty vai ei. Kaikki kokoelmat ovat nähtävillä, mutta järjestelmätömien piirustusten läpikäyntiin on varattava aikaa.

Kokoelmiin kuuluu puutarhasuunnittelija Jussi Jänneksen suunnittelema kohteita 1950- ja -60-luvulta, Paul Olssonin erittäin laaja ja järjestetty kokoelma vuosilta 1913-90 ja Helsingin kaupungin puutarhurina toimineen Svante Olssonin piirustuksia. Onni Savonlahden piirustuskokoelma vuosilta 1935-87 on myös hyvin järjestetty. Muutamia erillisiä piirustuksia, kuten Elisabeth Koch'n Olympiakylän suunnitelma vuodelta 1942 ja Turun kaupunginpuutarhurin Harald Söderbergin suunnitelma vuodelta 1927 on myös luetteloitu.

Järjestelmättömiä kokonaisuuksia ovat Tuula-Maria Merivuoren piirustukset 1970-90-luvulta ja Katri Luostarisen kokoelma vuoden 1956 jälkeiseltä ajalta. Viimeksi mainitusta osa on konservoitavana. Parhaillaan on käynnissä Maj-Lis Rosenbröijerin piirustusarkiston järjestelytyö, mistä voit lukea seuraavalta sivulta lisää.

KOKOUSKUTSU

Puutarhataiteen seuran syyskokous pidetään tiistaina 24.11.2009 klo 18.00 Helsingissä, Tieteiden talolla, Kirkkokatu 6.

Kokouksen jälkeen tutkija Mari Forsberg Alvar Aalto Akatemiasta pitää esitelmän Jyväskylän Seminaarinmäen puistoalueiden historiasta ja Gretel Hemgård alueen hoitosuunnitelmasta. Kahvitarjoilu.

Tervetuloa!

Kokouksen esityslista:

1. Kokouksen avaus
2. Laillisuus ja päätösvaltaisuus
3. Kokouksen puheenjohtajan ja sihteerin sekä pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskijoiden valinta
4. Seuran toimintasuunnitelma vuodelle 2009
5. Seuran talousarvioehdotus sekä jäsenmaksun ja luottamushenkilöiden palkkioiden määrääminen vuodelle 2009
6. Hallitusten jäsenten vaali erovuorossa olevien tilalle: erovuorossa ovat jäsenistä Mona Schalin, Maunu Häyrynen, Ulla Loukkaanhuhta, Irma Lounatvuori, Pertti Pyhtilä.
7. Tilintarkastajien ja varamiesten vaali
8. Muut kokoukselle etukäteen tehdyt esitykset
9. Kokouksen päättäminen

Lisätietoja:

Mona Schalin, p. 040 - 532 9558, mona.schalin@welho.com
Reeta Pellinen, p. 040 - 835 1885, reeta.pellinen@tkk.fi

Terveisiä arkiston parvelta: Maj-Lis Rosenbröijerin piirustusten kartoitus Rakennustaiteen museolla

Maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröijerin (1926-2003) piirustukset 1950-90 –luvulta kartoitetaan ja luetteloidaan Rakennustaiteen museolla Helsingissä. Työhön on saatu apuraha Alma ja Jussi Jalkasen rahastosta ja työ tapahtuu Rakennustaiteen museon tiloissa 2009-2010. Rosenbröijerin työarkisto on siirtynyt museolle vuonna 2000 ja sitä säilytetään museon keskusvarastolla Vantaan Tuupakkalassa. Puutarha-arkkitehtipiirustusten kysyntä on kasvanut viime vuosien aikana Rakennustaiteen museolla, joten Rosenbröijerin kokoelman luettelointi päivittää 1900-luvun jälkipuolelta yhden uuden piirustuskokoelman kaikkien käytettäväksi.

Rosenbröijerin piirustusarkiston tilanne kuvaa hyvin arkistossa säilytettävien maisema-arkkitehtipiirustusten tilaa. Piirustusten tuominen museon ja arkiston asiakkaiden käyttöön edellyttää, että aineisto on kartoitettu ja luettelointu, jotta piirustukset ovat myös löydettävissä niitä kysyttäessä. Vain osa arkiston puutarhapiirustuskokoelmista on saatu luettelointua, museon oman henkilökunnan voimin on mahdollista luetteloida 1-3 piirustuskokoelmaa vuodessa. Rosenbröijerin kokoelmasta ei ole aiemmin ollut saatavilla kattavaa arkistoluetteloa, mikä korjaantuu tämän vuoden aikana. Ensi vuoden puolella hänen suunnitelma-arkistonsa luettelointityöstä julkaistaan raportti, jossa luodaan katsaus hänen uraansa ja tuotantoonsa.

Rosenbröijerin piirustusarkiston läpikäynti on edennyt noin puoleenväliin. Kokoelma käsittää tuhansia puutarhapiirustuksia, luonnoksia, raportteja sekä joitakin valokuvia. Piirustuksia on tasaisesti 1950-luvun loppupuolelta 1990-luvun alkuun, Rosenbröijerin suunnittelema kohteita ovat muun muassa Martinlaakson, Pähkinärinteiden ja Soukan viheralueet, Tikkurilan ja Malmin hautausmaiden laajennukset, Villa Mairean puutarha, Villa Kultarannan uusi osa ”Ketju” sekä Mäntyniemen puutarha unohtamatta Maila Talvion ja Leninipuistoa. Saimaan kanavan viherympäristösuunnitelman Rosenbröijer teki yhdessä Jussi Jänneksen kanssa. Lisäksi hän on suunnitellut useita yksityisiä puutarhoja ja pihoja, terveysasemien, sairaaloiden, vanhain- ja lastenkotien sekä julkisten rakennuksien ympäristöjä.

Piirustuksia luokitellessa on haasteena kehittää järjestelmä, joka toimii helposti ja vaivattomasti. Oli kyseessä sit-

ten Rosenbröijerin tai Paul Olssonin suunnitelma-arkisto, jokaisen piirustuskokoelman järjesteleminen on aina oma prosessinsa ja hyvän arkistointimenetelmän löytäminen vie oman aikansa. Rosenbröijer-projektin tavoitteena on järjestää kohteet kronologiseen järjestykseen Rakennustaiteen museon käyttämän luettelointimenetelmän mukaisesti. Tällöin tiedot ovat käytettävissä museon omassa tietojärjestelmässä eikä tietyn kohteen hakeminen vaadi koko vuosikymmenen aikana suunniteltujen kohteiden läpikäyntiä.

Rosenbröijerin piirustukset on arkistoitu pääosin rullalle käärittyinä. Tämä on hidastus, ellei jopa ongelma piirustuksia läpikäydessä. Läpikäyntiin on varattava aikaa rullien avaamisen ja esillepanon sekä joidenkin piirustusten huonokuntoisuuden vuoksi. Lisäksi osa suunnitelmista on jopa 40 vuotta vanhoja, jolloin materiaalien vahvuudet ja heikkoudet alkavat jo näkyä. Rosenbröijerin kokoelmapiirustuksissa käytetty muovi on esimerkiksi osoittautunut vahingoittavan samassa rullassa olevia muita piirustuksia.

Yksi ratkaisu piirustusten käyttöjakelussa on aineiston digitointi. Tällöin piirustusten laatu säilyisi samana niiden katsomismäärästä huolimatta ja piirustukset olisivat aina valmiita käytettäväksi. Koko aineiston kattava digitointi ei kuitenkaan ole mahdollista museon tai asiakkaiden resursseilla. Rosenbröijerin puutarhapiirustuksia ei ole tähän mennessä juurikaan digitoitu, mutta tekeillä oleva arkistoluettelo mahdollistaa viimein piirustusten käytön maisema- ja puutarha-arkkitehtuurin tutkimustoiminnassa.

Rosenbröijerin piirustukset ovat käytettävissä Rakennustaiteen museolla keväästä 2010 lähtien. Ennen paikalle tuloa on hyvä ottaa yhteyttä piirustusarkistoon, jotta kysytyt aineisto on valmiina paikalle tullessa.

Hanna Sorsa

Kirjoittaja on maisemantutkimuksen opiskelija Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksella Turun Yliopistossa ja työskentelee tällä hetkellä Rosenbröijer-projektissa.

Rakennustaiteen arkisto
Kasarmikatu 24, Helsinki
Arkisto on avoinna ti - pe 10 - 16
Piirustuskokoelman yhteyshenkilö
on amanuenssi Antti Aaltonen,
tel. (09) 8567 5125

Puutarhataiteen seuran alkukesän kävelyretki 11. 6. Kulosaaren rantamaisemiin

Ensimmäisenä kohteena oli Kulosaaren Leposaari. Pieni saarihautausta, jonka keskikäytävän päätepisteenä on Armas Lindgrenin piirtämä kappeli, on toteutettu Lindgrenin asemakaavan mukaan 1922–1925 huvilakaupunkialueen pohjoisrannalle. Sen puistosuunnittelussa on taitavasti käytetty hyväksi pienen saaren maastomuotoja. Näkymät Leposaarelta avautuvat Vanhankaupunginlahdelle sekä Kulosaaren kartanon lehteille rannoille.

Kartano oli kävelyretken seuraava kohde. Kartanon vanha puistoalue on kutistunut suurista jalopuista kasvavaksi nurmikentäksi päärakennuksen edustalla. Kartanolla on kuitenkin mielenkiintoinen puutarhahistoria 1760-luvulta, jolloin tilan omisti Viaporin komendantti Augustin Ehrens-värd. Hän oli antanut istuttaa päärakennuksen edustalle aidatun hedelmäpuita kasvavan koristepuutarhan lustgårdin ja hieman loitommalta perustamansa orpokodin tarpeisiin yhdeksän suurta ruutua käsittävän hyötypuutarhan. Kulosaaren kartanon nykyinen 1810-luvulla valmistunut päärakennus on ulkoasultaan siinä määrin Herttoniemen kartanon kaltainen, että suunnittelijana voidaan pitää Pehr Granstedtia. Puistoa kiertävän vanhan kiviainan portista päästiin Kivinokkaa johtavalle metsäiselle hiekkatielle.

Kivinokan rakennettu historia alkaa 1900-luvun alussa, jolloin Sörnäisten työväenyhdistys vuokrasi alueen Kulosaaren huvilakaupungilta ulkoilua, urheilua, tanssia ja telttailua varten. Koko niemi siirtyi Helsingin kaupungin omistukseen 1927, ja 1931 perustettiin 27 hehtaarin suuruinen Kivinokan kansanpuisto. Järjestyssäännön mukaan alueelle sai pystyttää vain teltoja tai pahvista ja puukuitulevyistä tehtyjä, talveksi purettavia majoja. 1940-luvulla alkoi kiinteä mökkirakentaminen kaupunginarkkitehti Hilding Ekelundin laatimien tyyppi- ja piirustusten mukaan. Sodan jälkeisen asuntopulan aikana monissa Kivinokan mökeissä asuttiin myös talvisin. Kaupunki on vuokrannut Kivinokan niemen Kivinokkalaiset ry:lle, Ponnistus ry:lle ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitolle. Alueella on yli 600 kesämajaa, joiden pihat on pyrittävä pitämään mahdollisimman luonnonmukaisina, mutta vuosikymmeniä jatkunut puutarhahoito on jo vakiinnuttanut koristekasvit osaksi kivikkoista metsämaisemaa.

Varsinaiset viljelypalstat ovat kartanon vanhalla pellolla. Kivinokan kokonaisuuteen kuuluu 1934 perustettu Herttoniemen siirtolapuutarha-alue, jossa on 182 Marius af

Schulténin tyyppi- ja piirustusten mukaan rakennettua mökkiä. Retkeläisten voimat eivät enää pitkän kävelyretken jälkeen riittäneet siirtolapuutarhan käytäville.

Kivinokka kuuluu virkistysalueena Helsinki-puistoon ja se on merkittävä seudullisesti merkittäväksi kulttuurihistoriallisiksi ympäristöksi. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto on esittänyt 2002 yleiskaavassa alueen rakentamista pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi. Kansanpuisto on nyt kaavallinen selvitysalue ja poliittisten kiistojen kohde. Kivinokkalaiset ry:n maanvuokrasopimus on voimassa 2010 saakka ja JHL:n kesämaja-alueen vuokra-aika vuoden 2013 loppuun asti.

Irma Lounatuori

kuvat: Anna Levonmaa

Leposaari.

Retkeläisiä Kulosaaren rantapolulla.